

**BALTARUSIŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS,
LENKŲ TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS, RUSŲ
TAUTINĖS MAŽUMOS GIMTOSIOS KALBOS IR LITERATŪROS ANTROSIOS
VALSTYBINIŲ BRANDOS EGZAMINŲ DALIES RAŠYMO UŽDUOČIŲ VERTINIMO
KRITERIJAI**

RAŠTO DARBO VERTINIMAS (30 taškų)

1. TURINIO VERTINIMAS

1.1. SAMPROTAVIMO RAŠINIO TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.1.1. TEMA	Tema tinkamai suprasta ir išsamiai plėtojama . Išsamiai ir kryptingai aptariami visi temos reikšminiai žodžiai (ar esminiai aspektai) ir jų tarpusavio šąsajos .	3
	Tema suprasta, bet nepakankamai išplėtota. Neišsamiai ar nenuosekliai aptariami temos reikšminiai žodžiai (ar esminiai aspektai) ir jų tarpusavio šąsajos.	2
	Tema suprasta tik iš dalies, esama nukrypimų (išplėtota pernelyg siaurai ar per plačiai). Paviršutiniškai aptariami temos reikšminiai žodžiai (ar esminiai aspektai).	1
	Darbas neatitinka kriterijų.	0
1.1.2. PAGRINDINĖ MINTIS IR SAMPROTAVIMO LOGIKA	Pagrindinė mintis ar tezė aiškiai suformuluota ir nuosekliai aptariama. Pagrindinė mintis ar tezė aiškiai ir logiškai pagrindžiama tinkamais ir įtaigiais argumentais (teiginiais). Visi argumentai (teiginiai) yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais . Kryptinga įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti vienas trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris , pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotaujant tinkamai derinami įvairūs mąstymo būdai (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados).	5–4
	Pagrindinė mintis ar tezė pakankamai aiški.	3–2

	<p>Pagrindinės minties ar tezės pagrindimas tinkamais argumentais (teiginiais) yra logiškas, tačiau ne visi jie yra svarūs. Argumentai (teiginiai) yra paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais.</p> <p>Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų.</p> <p>Išreikštas požiūris, iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Samprotaujama, bet taikomos mąstymo operacijos (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderintos. Gali būti 1–2 minties šuoliai.</p>	
	<p>Pagrindinė mintis ar tezė neaiški.</p> <p>Pagrindimas argumentais (teiginiais) paviršutiniškas, nėra svarių argumentų. Argumentai (teiginiai) iš dalies paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais.</p> <p>Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje.</p> <p>Ne visada aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris.</p> <p>Samprotavimas paviršutiniškas, vyrauja kūrybinių turinio atpasakojimas. Gali būti 3 minties šuoliai.</p>	1
	<p>Darbas neatitinka kriterijų.</p>	0
1.1.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	<p>Motyvuotai remiamasi įvairiais literatūros pavyzdžiais, kokių reikalaujama rašto darbo užduotyje (bent vienas yra iš privalomųjų kūrybinių sąrašo).</p> <p>Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais temai atskleisti kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu).</p> <p>Aptariant įvairius reiškinius, tikslingai vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos.</p> <p>Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas.</p> <p>Gali būti 1 fakto klaida.</p>	6–5
	<p>Remiamasi tinkamais literatūros pavyzdžiais (bent vienas yra iš privalomųjų kūrybinių sąrašo) ir bent vienu tinkamu temai atskleisti kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu).</p> <p>Aptariant įvairius reiškinius, daugeliu atvejų vartojamos tinkamos literatūrologijos sąvokos. Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios.</p>	4–3

	Gali būti 2 fakto klaidos.	
	Bandoma remtis literatūriniais pavyzdžiais (bent vienas yra iš privalomųjų kūrinių sąrašo). Paminėtas nors vienas kontekstas, bet jis neaptartas. Fragmentiškai vartojamos tik pagrindinės literatūrologijos sąvokos. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3–4 fakto klaidos.	2–1
	Darbas neatitinka kriterijų. Nesiremiamas nė vienu kūriniu iš privalomųjų kūrinių sąrašo.	0

PASTABOS

1. Jeigu rašto darbas parašytas kita tema, negu nurodyta egzamino užduotyje, visas darbas vertinamas 0 taškų.
2. Jeigu rašto darbe minimas tik kūrinio pavadinimas, tačiau trūksta išsamesnio kūrinio (pvz., motyvų, herojų, įvykių) nagrinėjimo, tai nelaikoma literatūros pavyzdžiu.

1.2. INTERPRETACIJOS TURINIO VERTINIMAS (14 taškų)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
1.2.1. TEMATIKA	Tinkamai ir išsamiai aptariama interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) tema, problematika ir (ar) deklaruojamos vertybės . Įvardijami ir aptariami kūrinio (arba jo ištraukos) esminiai ir kiti turinio elementai .	3
	Tinkamai aptariama interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) tema, problematika ar pavienės deklaruojamos vertybės. Įvardijami ir aptariami kūrinio (arba jo ištraukos) esminiai turinio elementai.	2
	Paviršutiniškai aptariama interpretuojamo kūrinio (arba jo ištraukos) tema ir problematika. Neaptarti kūrinio (ar jo ištraukos) esminiai turinio elementai.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0
1.2.2. SAMPROTAVIMO LOGIKA	Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pagrįstai. Tezė aiškiai ir logiškai pagrįsta tinkamais teiginiais . Visi teiginiai yra išsamiai paaiškinti ir pagrįsti pavyzdžiais iš interpretuojamo teksto , laikantis citavimo taisyklių. Samprotaujant tinkamai derinami įvairūs mąstymo būdai (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados). Kryptinga	5–4

	<p>įžanga ir pagrįsta pabaiga (samprotavimo išvados ar dalinių išvadų apibendrinimas). Gali būti 1 trūkumas įžangoje arba pabaigoje. Aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris, pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi.</p>	
	<p>Interpretacijos tezė suformuluota aiškiai ir pakankamai pagrįstai. Tezė logiškai pagrįsta teiginiais, tačiau ne visi jie yra svarūs. Teiginiai yra iš esmės paaiškinti ir pagrįsti interpretuojamo teksto pavyzdžiais, laikantis citavimo taisyklių.</p> <p>Samprotaujama, bet taikomi mąstymo būdai (pvz., analizė, palyginimas, apibendrinimas ir išvados) ne visada yra tinkamai suderinti, gali būti 1-2 minties šuoliai. Įžanga iš dalies kryptinga, nurodanti samprotavimo eigą rašto darbe. Pabaigoje pateikiamas dalinių išvadų ar samprotavimo apibendrinimas, tačiau yra neesminių trūkumų. Išreikštas požiūris, iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi.</p>	3–2
	<p>Interpretacijos tezė suformuluota neaiškiai. Pagrindimas teiginiais paviršutiniškas ir nepakankamai pagrįstas interpretuojamo teksto pavyzdžiais, pasitaiko citavimo trūkumų.</p> <p>Samprotaujama paviršutiniškai, vyrauja teksto turinio atpasakojimas. Gali būti 3 minties šuoliai. Įžanga ar baigiamosios išvados (apibendrinimas) ne visada susietos tarpusavyje. Ne visada aiškiai ir nuosekliai išreikštas požiūris.</p>	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0
1.2.3. LITERATŪRA IR KONTEKSTAI	<p>Išsamiai ir argumentuotai aptariami teksto poetikos elementai ir paaiškinamos jų funkcijos interpretacijos kontekste. Tikslingai ir tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent dviem tinkamais kontekstais (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Akivaizdus literatūrinis ir (ar) kultūrinis išprusimas. Gali būti 1 fakto klaida.</p>	6–5
	<p>Argumentuotai aptariami esminiai teksto poetikos elementai, tačiau kartais nepakankamai paaiškinamos jų funkcijos interpretacijos kontekste. Daugeliu atvejų tinkamai vartojamos literatūrologijos sąvokos. Tikslingai remiamasi bent vienu tinkamu kontekstu (pvz., literatūriniu, biografiniu, istoriniu, kultūriniu, socialiniu). Pakankamai geros literatūros ir (ar) kultūros žinios. Gali būti 2 fakto klaidos.</p>	4–3
	<p>Aptariami ne visi esminiai teksto poetikos elementai, nepakankamai paaiškinamos jų funkcijos. Paminėtas nors vienas</p>	2

	kontekstas, bet jis neapartas. Paviršutiniškos literatūros ir kultūros žinios. Gali būti 3 fakto klaidos.	
	Aptariami tik pavieniai esminiai ar neesminiai teksto poetikos elementai, tačiau nepaaiškinamos jų funkcijos. Nepaminėtas nė vienas kontekstas. Gali būti 4 fakto klaidos.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

2. TEKSTO SANDAROS VERTINIMAS (4 taškai)

Kriterijai	Vertinimo kriterijų aprašas	Taškai
2.1. TEKSTO STRUKTŪRA	Tema užrašyta taisyklingai ir pilnai. Gali būti 1 neesminis trūkumas. Trinarė teksto struktūra . Tekstas racionaliai padalytas į pastraipas . Tinkamos įžangos (1 pastraipa), dėstymo (mažiausiai 2 pastraipos) ir pabaigos (1 pastraipa) proporcijos .	2
	Tema neužrašyta ar perrašyta netiksliai. Trinarė teksto struktūra. Yra įžangos, dėstymo ir pabaigos proporcijų ar teksto padalijimo į pastraipas trūkumų.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0
2.2. TEKSTO IR PASTRAIPŲ RIŠLUMAS	Tekstas rišlus . Pastraipoms būdinga vidinė logika , nuoseklumas ir aiški vidinė struktūra . Pastraipos yra susietos tarpusavyje. Bent dviejose dėstymo pastraipose yra argumentuojama . Pastraipos sudarytos arba pagal dedukcinį pastraipos modelį, t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiama pastraipos pradžioje, prieš argumentavimą, arba pagal indukcinį modelį, t. y. pastraipos tema ar teiginys pateikiama pastraipos pabaigoje, po argumentavimo. Gali būti 1 neesminis trūkumas.	2
	Yra tam tikrų teksto rišlumo trūkumų, bet tekstas iš esmės suprantamas. Pastraipos išdėstytos gana logiška seka. Bent vienoje dėstymo pastraipoje yra argumentuojama, pastraipa sudaryta pagal dedukcinį arba indukcinį modelį.	1
	Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

3. STILIAUS VERTINIMAS (3 taškai)

Vertinimo aprašas	Taškai
Stilius atitinka rašinio žanrą , išlaikytas stiliaus vientisumas . Platus kalbos priemonių spektras: turtingas žodynas , vartojama abstrakčioji leksika , sintaksinių konstrukcijų įvairovė . Gali būti 1–2 stiliaus trūkumai.	3
Stilius atitinka rašinio žanrą, tačiau yra stiliaus klaidų. Iš esmės išlaikytas stiliaus vientisumas. Pakankamai turtingas žodynas, vartojama abstrakčioji leksika. Pasitaiko pasikartojančių žodžių ir sintaksinių konstrukcijų. Gali būti 3 stiliaus klaidos ar trūkumai.	2
Stilius tik iš dalies atitinka rašinio žanrą. Nėra stiliaus vientisumo. Beveik nevartojama abstrakčioji leksika, vyrauja buitinė leksika. Pasikartojantys žodžiai, pasikartojančios sintaksinės konstrukcijos. Gali būti 4 stiliaus klaidos ar trūkumai.	1
Darbas neatitinka nustatytų kriterijų.	0

4. KALBOS TAISYKLINGUMO VERTINIMAS (9 taškai)

4.1. Gramatikos ir leksikos klaidos	Taškai	4.2. Rašybos klaidos	Taškai	4.3. Skyrybos klaidos	Taškai
0–3	5				
4–6	4				
7–9	3				
10–12	2	0–3	2	0–3	2
13–15	1	4–6	1	4–6	1
15 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0	6 ir daugiau	0

PASTABOS

- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos ir stiliaus klaidos skaičiuojamos tik 300 žodžių apimties teksto dalyje. Turinys ir teksto struktūra vertinami nuo rašto darbo pradžios iki pabaigos.
- Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus klaidos žymimos iki nulio taškų ribos.
- Pasikartojanti darbe ta pati leksikos, gramatikos, rašybos ar skyrybos klaida laikoma viena klaida.
- Trys akies klaidos laikomos viena rašybos klaida.
- Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas tik iš vienos pusės laikomas viena skyrybos klaida.
- Jeigu tekste pasikartoja tam tikrų rašybos trūkumų, pvz., svetima raidžių grafinė forma, trūksta diakritinių ženklų, jos laikomos visame rašto darbe viena rašybos klaida.
- Jeigu darbo apimtis yra mažesnė negu 300 žodžių, už kiekvienus 25 taškus atimama po 1 tašką iš kalbos taisyklingumo kriterijaus (žr. lentelę). **Jeigu darbo apimtis yra mažesnė negu 250 žodžių, visas rašto darbas (II egzamino dalis) yra vertinamas 0 taškų.**

Žodžių skaičius rašto darbe	Atimamų taškų skaičius
299–275	1
274–250	2
Mažiau negu 250 žodžių	Visas rašto darbas vertinamas 0 taškų.
